

พามแม่กลับบ้าน

โดย

พิภพ ธงไชย

คำนำ

ถ้าเราอ่าน “พามแม่กลับบ้าน” โดยหาความหมายน่าจะดี

ความหมายแรกคือ ความรักแม่ หรือความรักระหว่างแม่กับลูก การที่มีพามแม่กลับบ้านก็เพราะบ้านของแม่อยู่ป่า โมก จังหวัดอ่างทอง แต่บ้านปลายนชีวิตอยู่กับลูกและลูกสะใภ้ที่โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก จังหวัดกาญจนบุรี และตายที่นั่น ประคองผู้สูงอายุจะ “คิดบ้าน” ไม่ยอมย้ายไปอยู่ที่อื่นง่ายๆ การที่ยอมจากบ้าน ไปอยู่ที่กาญจนบุรีก็เพราะความรักความผูกพันระหว่างแม่กับลูก

ความรักของแม่ที่มีต่อลูกเป็นความรักที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลก ผมเชื่อว่าคนที่รักแม่เป็นคนดีอะไรที่ ยิ่งใหญ่จึงเรียกกันว่า “แม่” เช่น พระแม่ธรณี พระแม่คงคา พระแม่ธรรมชาติ (Mother Nature) เพราะธรรมชาติเป็นแม่ของสรรพสิ่ง ถ้าใครรักแม่แล้วตอบแทนพระคุณของแม่โดยขยายความรักออกไปให้ไพศาล สุ่มนุษย์ชาติและธรรมชาติทั้งหมด ประจักษ์ความรักที่แม่มีต่อลูก น่าจะเป็นการดี คุณพิภพเขียน “พามแม่กลับบ้าน” ด้วยความรักแม่

บนเส้นทางพามแม่กลับบ้าน แม้ระยะทางจะไม่ไกลเท่าไร แต่บนเส้นทางเล่มนี้ยาวไกล ด้วยความคิด ความรู้ จินตนาการ เพราะผู้เขียนจากบ้านท่องไปไกล ด้วยการเรียนรู้ ประสบการณ์ กิจกรรม การทำงาน การอ่าน การต่อสู้ การเดินทาง ถ้ารู้ถึงภูมิหลังหรือบริบทของผู้เขียนก็จะเข้าใจความหมายบนเส้นทางอันยาวไกลของการพามแม่กลับบ้าน

“บ้าน” นอกจากจะหมายถึงบ้านทางกายภาพแล้ว ยังหมายถึงชีวิตชุมชนหรือวิถีชุมชนที่ย้อนหลังไป ๖๐-๗๐ ปี ที่ผู้คนมีความเชื่อมโยงผูกพันกันในหมู่เครือญาติและเพื่อนบ้าน วิถีชุมชนเป็นวิถีแห่งการอยู่ร่วมกัน (Living together) ระหว่างคนกับคนและคนกับสิ่งแวดล้อม ที่ยั่งยืนมาประมาณ ๑๐,๐๐๐ ปี แต่อารยธรรมปัจจุบันไม่ได้เอาการอยู่ร่วมกันเป็นตัวตั้ง จึงวิกฤตและไม่ยั่งยืน เป็นวิกฤตอารยธรรม (Civilization crisis) การศึกษาสมัยใหม่ของไทยที่ดำเนินมา ๑๐๐ กว่าปี เอาตำราเป็นตัวตั้งไม่ได้เอาความจริงของแผ่นดินไทยเป็นตัวตั้ง ทำให้คนไทยใน ๔-๕ ชั่วคนที่ผ่านมาก็คือคนไทยทั้งหมดในขณะนี้ ไม่เข้าใจความจริงของ

แผ่นดินไทย เมื่อไม่รู้จักความจริงก็ทำให้ถูกต้องไม่ได้ คุณพิภพ โชคดีที่เกิดมาเป็นคนจนและมีชีวิตอยู่ในชุมชน ที่เรียนกว่า “บ้าน” ทำให้รู้จักความจริงของแผ่นดิน การพากลับบ้านก็เป็นการพาไปสัมผัสความจริงของแผ่นดิน

โลกในอนาคตจะเป็นโลกของความเป็นชุมชน หรือการอยู่ร่วมกันในบริบทใหม่เพราะมนุษยชาติ ไม่สามารถทนทานต่อการแยกแยกต่อกันไปได้อีกนานเท่าใด

คุณพิภพสนใจเรื่องการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้นจึงมีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาปะปนไป ตลอดเส้นทางพามาแม่กลับบ้าน เมื่อเอ่ยถึงหนังสือถึงเจคนไม่รู้จักุมิหลังก็อาจจะไม่ทราบความหมาย คุณพิภพเป็น นักอ่านตัวยงทำให้มีความรู้กว้างขวางและรู้คุณของหนังสือและการอ่านเป็นอย่างยิ่ง ในมูลนิธิเด็กที่มีคุณ พิภพเป็นเลขานุการและผู้ดำเนินการอยู่นั้น จึงตั้งสำนักพิมพ์โดยมีคุณหงส์หรือทศศิริ เป็นผู้จัดการ มีการตั้ง สถาบันการ์ตูนไทย โดยมีคุณเจ หรือสุดใจเป็นผู้จัดการเพื่อเป็นเครื่องมือส่งเสริมการอ่าน โดยเชื่อว่าการอ่าน จะทำให้เด็กมีความสุข ฉลาด และเป็นคนดี สร้างพลเมืองที่เข้มแข็งต่อไป

คุณพิภพเคยร่วมต่อสู้และเรียกร้องประชาธิปไตยตั้งแต่ก่อน ๑๔ ตุลาคม ครั้นเกิดเรื่อง ๖ ตุลาคม ก็ เข้าป่า เข้าๆออกๆอยู่ไม่นาน เพราะเป็นคนรักอิสระภาพ เมื่อทุนนิยมเข้าครอบงำประชาธิปไตย ก็เข้าร่วมและ เป็น ๑ ใน ๕ ของแกนนำพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) ในการชุมนุมยึดเชื้อของ พธม. ก็ ต้องทำหน้าที่ปราศรัยปลุกระดมมวลชนอยู่ทุกวันๆ ถ้าสังเกตให้ดีในการปราศรัยของคุณพิภพจะให้ความรู้ แก่ประชาชนมากกว่าแกนนำคนอื่นๆ เพราะมีประสบการณ์และความรู้กว้างขวาง ถ้าสังเกตให้ดีบนเส้นทาง พามาแม่กลับบ้านจะสอดแทรกเรื่องประชาธิปไตยและความเป็นธรรมไปตลอดทาง

บนเส้นทางพามาแม่กลับบ้านคุณพิภพได้เอ่ยถึงชื่อของบุคคลหลายคน เช่น อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ คุณหมอวิชัย โชควิวัฒน์ อุทัย คุลยเกษม เทพศิริ สุขโสภา คุณอนันท์ ปันยารชุน ฯลฯ เพราะบนเส้นทาง ชีวิตของพิภพ ธงไชย รู้จักและเคยร่วมงานกับผู้คนมากมาย ซ้ายก็มี ขวาก็มี นายทุนก็มี คอมมูนิสต์ก็มี เรียกว่าเป็นผู้เห็นคุณค่าของความหลากหลาย สังคมไทยในอนาคตข้างหน้าอันไม่ไกลนี้จะต้องเป็นสังคม แห่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ท่ามกลางความหลากหลาย ความหลากหลายเป็นธรรมชาติใครเข้าถึงความงาม ของความหลากหลายจักมีความรักอัน ไพศาล และเป็นไปเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

ท่านมหาตมะ คานธี กล่าวว่าถ้าคุณเรียนจากตำราคุณได้ความรู้ ถ้าคุณเรียนจากประสบการณ์คุณได้ ปัญญา

“พามแม่กลับบ้าน” สะท้อนประสบการณ์อันกว้างขวางของคนคนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก และโลกที่ใหญ่กว่าตัวตน และบันทึกขึ้นด้วยความรักแม่และรักมนุษยชาติ แม้นผู้อ่านได้รับความบันเทิงใจ ใดบ้างจากการอ่านหนังสือเล่มนี้ ขอให้คิดถึง “ครูระเบียบ ธงไชย” แม่ผู้เป็นต้นธารสายนี้

ประเวศ วะสี

๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๗